

Частичен превод от английски език

Институтът за социално осигуряване, в качеството си на органа за връзка с Република Сърбия относно кандидатстване за международни споразумения за социално осигуряване, в съответствие с разпоредбите за международните споразумения в редовния предходен период, в писмена форма, уведоми договарящите се държави за извършените промени в законодателството на Република Сърбия, които са свързани с областта на социалното осигуряване, включително и с двустранните споразумения. По този повод бихме искали да Ви уведомим за най-новите изменения в областта на пенсионното осигуряване и пенсиите за инвалидност.

Преди това, за целите на цялостното представяне, бихме искали да направим кратък обзор на най-значимите промени, направени в пенсионната система на Република Сърбия в последните десет години.

Значимите промени в пенсионната система, които могат да се смятат за реформи, започнаха през 2002 г., когато измененията в Закона за пенсионното осигуряване и пенсиите за инвалидност, заедно с други точки, увеличиха възрастовата граница за получаване на пенсия за възраст с три години – от 55 на 58 години за жени и от 60 на 63 години за мъже.

Считано от април 2003 г., за да бъде определена сумата на пенсиите, беше въведена така наречената точкова система, чрез която пенсията се определя въз основа на стойностите на личните и общите точки или въз основа на съответните лични доходи и средния доход в Република Сърбия. Важно изменение е новото определение на инвалидността, защото в този момент пълната загуба на работоспособност имаше нужда да бъде определена с осигурено лице, за да може да се ползва правото на пенсия за инвалидност.

Реформите, предприети с цел устойчивост на системата за отпускане на пенсии за възраст и инвалидност, бяха продължени с изменения в закона от януари 2006 г. условията за отпускане на пенсия за възраст бяха променени и това право може да бъде упражнено, ако са изпълнени следните условия: 65-годишна възраст за мъже и 60-годишна възраст за жени и поне 15 години осигурителен принос; 40 години осигурителен принос за мъже и 35 години осигурителен принос за жени и навършени поне 53 години; поне 45 години осигурителен принос и за мъже и за жени, независимо от възрастта. Тези промени бяха осъществени поетапно в периода между 2006 и 2010 година, чрез вдигане на възрастта за пенсиониране с по 6 месеца за всяка година.

В тази връзка беше вдигната и възрастовата граница за получаване на наследствена пенсия на преживелия съпруг с две години (за вдовици от 48 на 50-годишна възраст, за вдовци от 53 на 56-годишна възраст). Това също бе осъществено поетапно от 2008 година насам с по 6 месеца на година.

В допълнение към промените, свързани с изискванията за отпускане на пенсии, бяха направени промени и в самата институция на пенсионно осигуряване, в статуса и в организацията ѝ, така че считано от 1 януари 2008 г., три институции за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност бяха обединени (Републиканския фонд за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на служители, Републиканския фонд за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на самонаети лица и Републиканския фонд за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на фермери) в един - Републиканския фонд за пенсионно осигуряване и осигуряване за

инвалидност (така наречената административна консолидация), а от 1 януари 2011 г. започна и тяхната финансова консолидация.

Също така важни промени в системата за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност бяха предприети от 1 януари 2011 г., когато броят на изискваните години осигурителен принос за жени беше вдигнат от 35 на 38 години (промяната ще се извършва поетапно в периода от 2013 до 2020 година с по четири месеца на година), както и поетапно увеличение на минималната възрастова граница за придобиване правото на пенсия за възраст – от 53 на 58 години (промяната ще се извършва поетапно в периода от 2011 до 2022 година). В обхвата на промените влизат и условията за придобиване право на наследствена пенсия за преживелия съпруг като необходимата възраст се увеличава с три години (за вдовица от 50 на 53 години, за вдовец от 55 на 58 години) – също ще бъде извършена поетапно за периода от 2011 до 2017 година с по шест месеца на година.

За изпълнение на изискваните условия за придобиване право на пенсия от 2011 година се взимат предвид само осигурителните периоди, докато специалните периоди се взимат предвид само при изчисление сумата на пенсията.

Бяха извършени изменения с цел разширяване на личния обхват в Закона за пенсионното осигуряване и осигуряването за инвалидност. От 1 януари 2012 г. професионалният военен персонал беше включен в обхвата на този закон, понеже Републиканският фонд за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност погълна и Фонда за социално осигуряване на военния персонал. По този начин процесът на консолидация на предходните четири съществуващи институции за пенсионно осигуряване приключи.

Междувременно, поради редица причини бяха направени промени в индексирането на пенсиите и помощите при инвалидност.

След представянето на горните изменения в Закона за пенсионното осигуряване и осигуряване за инвалидност, с което се надяваме да сте успели да се запознаете с реформите в Република Сърбия в тази сфера, в продължението искаме да Ви представим подробно последните изменения, които също предвиждат устойчиви условия за придобиване и упражняване на права.

А именно, според Закона за измененията към Закона за пенсионното осигуряване и осигуряването за инвалидност (Държавен вестник на Република Сърбия, № 75/14, 21 юли 2014 г.), считано от 1 януари 2015 г. в сила влизат промени за придобиване правото на пенсия за възраст и наскоро въведеното ранно пенсиониране.

В съответствие с измененията, правото за придобиване на пенсия за старост може да бъде дадено, когато осигуреното лице (мъж или жена) стане на 65 години и има поне 15 години осигурителен принос; достигне 45 години осигурителен принос, независимо от възрастта. Затягането на условията за придобиване на пенсия за жените, т.е. изравняване с вече съществуващите условия за мъжете, ще бъде извършено поетапно, като възрастта за пенсиониране се вдига с по 6 месеца на година за периода от 2015 до 2020 година и с вдигане възрастта на пенсиониране с по 2 месеца на година за периода от 2021 до 2031 година (Таблица 1). Това означава, че изменените условия за жени ще могат да се прилагат в пълния им обхват от 2032 година.

ТАБЛИЦА 1

<u>Условия за отпускане на пенсия за възраст</u>		
Жени		
(чл. 19.а от Закона за измененията към Закона за пенсионното осигуряване и осигуряването за инвалидност)		
Календарна година на	Изисквана възраст	Изискван минимален

пенсиониране	(година-месец)	осигурителен принос (в години)
2015	60 – 6	15
2016	61	15
2017	61 – 6	15
2018	62	15
2019	62 – 6	15
2020	63	15
2021	63 – 2	15
2022	63 – 4	15
2023	63 – 6	15
2024	63 – 8	15
2025	63 – 10	15
2026	64	15
2027	64 – 2	15
2028	64 – 4	15
2029	64 – 6	15
2030	64 – 8	15
2031	64 – 10	15

Според определението за ранно пенсиониране, дадено осигурено лице има право на такава пенсия, когато той/тя придобие поне 40 години осигурителен принос и поне навърши 60-годишна възраст. Сумата на тази пенсия се определя по същия начин като сумата на пенсията за възраст, но тази сума се намалява с по 0,34% за всеки месец преди навършване на 65 години, но най-много общо с 20,4%.

Като се има предвид, че предвидените условия са доста строги, се дава възможност за пенсиониране от този тип с по-облекчени условия по време на преходния период между 2015 и 2023 година (Таблица 2).

ТАБЛИЦА 2

<u>Условия за ранно пенсиониране</u> (чл. 19.6 от Закона за измененията към Закона за пенсионното осигуряване и осигуряването за инвалидност)				
Календарна година на пенсиониране	Мъже		Жени	
	Изисквани години на осигуряване	Минимална изисквана възраст (година-месец)	Изисквани години на осигуряване	Минимална изисквана възраст (година-месец)
2015	40	55	36 – 4	54 – 4
2016	40	55 – 8	37	55
2017	40	56 – 4	37 – 6	55 – 8
2018	40	57	38	56 – 4
2019	40	57 – 8	38 – 6	57
2020	40	58 – 4	39	57 – 8
2021	40	59	39 – 4	58 – 4
2022	40	59 – 6	39 – 8	59
2023	40	60	40	59 – 6

Все пак, въпреки условието за намаление на сумата на пенсията за ранно пенсиониране преди навършване на 65 години, закона предвижда преимущество за жените (по време на преходния период между 2015 и 2031 година): сумата на пенсията няма да бъде намалена, ако жената е достигнала предвидената възраст (Таблица 3).

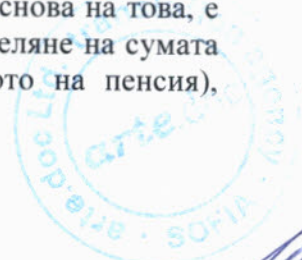
ТАБЛИЦА 3

<u>Ранно пенсиониране</u> Жени (чл. 70.а от Закона за измененията към Закона за пенсионното осигуряване и осигуряването за инвалидност)	
Календарна година на пенсиониране	Изисквана възраст (година-месец)
2015	60 – 6
2016	61
2017	61 – 6
2018	62
2019	62 – 6
2020	63
2021	63 – 2
2022	63 – 4
2023	63 – 6
2024	63 – 8
2025	63 – 10
2026	64
2027	64 – 2
2028	64 – 4
2029	64 – 6
2030	64 – 8
2031	64 – 10

За да се изяснят условията за придобиване на пенсия, бяха извършени промени в регламента, който установява увеличаването на възрастовата граница за придобиване правото на пенсия за възраст от осигурени лица, за които осигурителния принос се изчислява с повишена продължителност (миньори, пилоти и др.). Според тези изменения, за да упражни правото на придобиване на пенсия на по-ранна възраст, осигуреното лице първо трябва да изпълни изискването за изпълнение на поне две трети от предвидения осигурителен принос за тези длъжности (професии).

В същото време е предвидено ограничаване в обхвата на лицата, които могат да се определят като заети в специална категория труд. Осигурителния принос на служителите в Полицията, Агенцията за сигурност на информацията, Дирекцията за изпълнение на присъди и други, чиито работни места и дейността, която извършват, е от административен и технически характер, не може да бъде счетен за осигурителен принос с повишена продължителност, с изключение на професионалния персонал на армията на Сърбия. За тази категория осигурени лица, измененията в закона предвиждат специални условия за придобиване право на пенсия за възраст в преходния период между 2015 и 2021 година.

Категориите на специалния осигурителен принос, които до сега се отнасяха за осигурени лица – жени, които са родили до три деца и за които, въз основа на това, е признат специален осигурителен принос от две години (само за определяне на сумата на пенсията, а не за изпълнение условията за придобиване правото на пенсия),

увеличава обхвата си до случаите, в които жената ражда едно дете – шест месеца специален осигурителен принос; две деца – една година специален осигурителен принос.

Беше изменена и разпоредбата за начина на отразяване на осигурителния принос между 40 и 45 година на осигурителен принос. Този принос няма да бъде считан като 1/2, а в пълния му размер.

Надяваме се, че тази информация разкрива важноста на тези промени в системата на пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Република Сърбия, характерът на реформите, както и мониторингът на тенденциите в тази сфера, извършени в държавите-членки на Европейския съюз.

Пълният текст на измененията в Закона за пенсионното осигуряване и осигуряването за инвалидност може да бъде намерен на интернет страницата на Института за социално осигуряване – www.zso.gov.rs

Подписаната, Ирена Иванова Иванчева, удостоверявам верността на извършения от мен частичен превод от английски на български език на приложения документ. Преводът се състои от 5 (пет) страници.

Преводач:

Ирена Иванова Иванчева

